

Vlády a orgány štátnej správy v PL a HUN

PhDr. Matúš VYROSTKO, PhD.

4. prednáška

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

PL

- **Vláda (ústava ju nazýva Radou ministrov) je v Poľsku samostatným orgánom výkonnej moci, ktorú uskutočňuje spolu s prezidentom republiky.**
- **Jej špecifické postavenie vo vzťahu k problematike nášho výkladu signalizujú dve skutočnosti vyplývajúce priamo z ústavy.**
  - Prvou je fakt, že vláde je venovaná samostatná hlava pod názvom „Rada ministrov a vládna správa“,
  - druhou, výslovné ústavné ustanovenie o tom, že vláda má riadiace postavenie vo sfére štátnej správy („vláda riadi výkon štátnej správy“ – čl. 146 ods. 3 ústavy).
- **Poľsko je parlamentnou republikou, avšak ústavné zakotvenie vlády z hľadiska jej kreovania, ukončenia plných mocí, ako aj z hľadiska postavenie predsedu vlády, zreteľne dokazujú, že do poľského parlamentarizmu boli recipované prvky kancelárskeho princípu.**

- **Ústava nezvyklo posilňuje pozíciu predsedu vlády, ktorého na tomto základe možno považovať za samostatný orgán štátnej správy so širokými kompetenciami (napr. de facto rozhoduje o zložení vlády, riadi a koordinuje jej činnosť, vydáva nariadenia, zaisťuje uskutočňovanie vládnej politiky, vykonáva dozor nad miestnou samosprávou, služobne je nadriadený všetkým úradníkom štátnej správy).**

- **Ústava vymedzuje pôsobnosť vlády- podobne ako v Česku – negatívnym spôsobom, t. j. vláda rozhoduje o všetkých záležitostiach štátnej politiky, ktoré nie sú vyhradené iným štátnym orgánom alebo orgánom miestnej samosprávy.**
- **Zaujímavé je, že vláda, predseda vlády, ministri môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy – nariadenia – za účelom vykonávania zákonov, ale len na základe zákonného zmocnenia a v jeho rozsahu.**

- **Ústava predpokladá tri procedúry kreovania vlády- hlavnú a dve rezervné.**
  - Pri hlavnej procedúre prezident designuje predsedu vlády a na jeho návrh vymenuje vládu, ktorá musí do 14 dní požiadať Sejm (dolná komora poľského parlamentu), aby jej na základe programového vyhlásenia vyslovil dôveru. Sejm tak musí urobiť nadpolovičnou väčšinou všetkých svojich členov.
  - Ak sa vládu nepodarí vytvoriť týmto spôsobom, nastupuje prvá rezervná procedúra, v rámci ktorej predsedu vlády zvolí Sejm a na jeho návrh zvolí aj členov vlády. Prezident takto vytvorenú vládu formálne vymenuje.
  - Ak zlyhá aj táto procedúra, nastupuje druhá rezervná, keď predsedu vlády znovu dezignuje prezident, na jeho návrh vymenuje vládu, táto vypracuje svoje programové vyhlásenie, pričom stačí, ak ho Sejm schváli nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov. |

- **Zodpovednosť vlády Sejmu je založená na inštitúte tzv. konštruktívneho vyslovenia nedôvery**, známeho z ústavného modelu SRN.
- Návrh na vyslovenie nedôvery vláde môže podať najmenej 46 poslancov Sejmu (celkom ich je 460).
- Súčasťou návrhu musí byť aj kandidát na funkciu predsedu vlády.
- O návrhu na vyslovenie nedôvery a o kandidátovi na nového predsedu vlády sa hlasuje spoločne – návrh je schválený, ak s ním vysloví súhlas absolútna väčšina poslancov Sejmu.
- Prezident je povinný takto zvoleného predsedu vlády – a na jeho návrh aj jej členov – vymenovať, vláda sa už nemusí uchádzať o dôveru Sejmu.

- **tiež ústredná i miestna**

- **ministerstvá - ako monokratické orgány na čele s ministrom, ktoré pôsobia na jednotlivých úsekoch štátnej správy.**
  - Môžu vydávať právne predpisy na základe zákona a v jeho medziach, prípadne na základe a v medziach nariadení vlády.
  - Zaujímavé a pozitívne je, že v Poľsku existuje samostatné ministerstvo verejnej správy.
- **iné ústredné orgány štátnej správy, na čele s vedúcim, ktorého menuje vláda.**
- **orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou, ktoré riadi príslušné ministerstvo.**

- **vojvodstvá**

- Ide o najväčšiu administratívno-samosprávnú jednotku v Poľsku, v rámci ktorej pôsobia miestne orgány štátnej správy i orgány územnej samosprávy (pozri ďalej). Tohto času je v Poľsku celkom 16 vojvodstiev.
- Orgánom štátnej správy v rámci vojvodstva je vojvoda menovaný vládou. Stojí na čele úradu vojvodstva a riadi jeho činnosť.
  - je predstaviteľom štátu vo vojvodstve a z tejto pozície je zodpovedný za výkon vládnej politiky na úrovni vojvodstva, ato na základe zásad stanovených jednotlivými zákonmi,
  - - je vrcholným predstaviteľom štátnej správy vo vojvodstve, ktorú riadi, koordinuje a kontroluje jej činnosť a za výsledky jej činnosti nesie zodpovednosť vo vzťahu k vláde,
  - vojvodovi patrí status správneho orgánu, ktorý rozhoduje oprávach a povinnostiach spravovaných subjektov, vrátane prijímania poriadkových nariadení v záujme dodržiavania poriadku a verejnej bezpečnosti,
  - vojvoda je aj kontrolným orgánom verejnej správy vo vojvodstve. V tomto zmysle vojvoda vykonáva kontrolu nad všetkými decentralizovanými orgánmi štátnej správy vo vojvodstve, ako aj nad činnosťou orgánov územnej samosprávy, pokiaľ plnia úlohy štátnej správy.

- **Funkcie štátnej správy vo vojvodstvách vykonávajú tiež orgány dekoncentrovaného charakteru, ktoré sú podriadené príslušnému ministerstvu, alebo určitému ústrednému orgánu štátnej správy, medzi takéto orgány zaradujeme, napr.**
  - riaditeľov colných komôr a náčelníkov colných úradov,
  - - riaditeľov daňových komôr a náčelníkov daňových úradov,
  - - riaditeľov okresných úradov vodného hospodárstva,
  - - riaditeľov štatistických úradov,
  - - pohraničných a okresných veterinárnych lekárov,
  - - riaditeľov morských úradov,
  - - regionálnych riaditeľov ochranu prírody , štátnych pohraničných sanitárnych
  - inšpektorov a pod.

- **Na úrovni okresu (poviatu) samostatný orgán miestnej štátnej správy nepôsobí.**
Orgány
- **organizácie pôsobiace v rámci miestnej štátnej správy okresu riadi a koordinuje úrad vojvodstva.**
- **Na úrovni obcí vykonávajú prenesený výkon štátnej správy na základe a v jeho medziach – obecné úrady.**

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

HUN

- **Aj v Maďarsku je zreteľný vplyv racionalizovaného parlamentarizmu prejavujúci sa – podobne ako v Poľsku – pri kreovaní vlády, uplatňovaní zodpovednosti Národnému zhromaždeniu (parlament), ako aj pri postavení predsedu vlády, ktoré prekračuje rámec klasického parlamentarizmu.**
- **Pôsobnosť vlády je vymedzená negatívne, t. j. do jej pôsobnosti patrí všetko, čo ústava alebo ústavné zákony nezverujú iným orgánom verejnej moci.**

- **Vláda sa konštituuje na základe výsledkov volieb do parlamentu, avšak s výrazným vplyvom prezidenta. Predseda vlády volí Národné zhromaždenie, pričom s voľbou rozhoduje zároveň aj o programe vlády.**
- **Návrh kandidáta na predsedu vlády predkladá prezident, avšak na rozdiel od nemeckého vzoru, má maďarský prezident mocenský monopol na predkladanie kandidátov na funkciu premiéra, to znamená, že toto právo sa zachováva aj po prípadnej prvej (či ďalších) neúspešnej voľbe (v SRN toto právo už po prvej neúspešnej voľbe prechádza na poslancov Spolkového snemu),**
- **pričom, ak parlament do 40 dní od predloženia prvého kandidáta nezvolí predsedu vlády, môže prezident rozpustiť Národné zhromaždenie.**
- **Po zvolení predsedu vlády prezident na návrh premiéra vymenúva ostatných členov vlády, ktorí sú povinní po svojom vymenovaní zložiť sľub pred parlamentom.**

- Uplatnenie zodpovednosti vlády oči parlamentu je založené na inštitúte **konštruktívneho vyslovenia nedôvery**, t. j. Národné zhromaždenie musí s vyslovením nedôvery vláde, resp. premiérovi zvolit' nového predsedu vlády.
- Parlament rozhoduje o vyslovení nedôvery absolútnou väčšinou všetkých svojich členov.
- Inštitút vyslovenia nedôvery jednotlivým ministrom (podobne ako v Poľsku) maďarská ústava nepozná.
- Ministrov odvoláva na návrh premiéra prezident.
- **opakom je deštruktívne vyhlásenie nedôvery**

- **ústředná a miestna**

- **ministerstvá**

- Minister môže na základe poverenia vyplývajúceho zo zákona alebo nariadenia vlády, v rámci svojej pôsobnosti, vydávať nariadenia (rendelet), ktoré však nemôžu odporovať právnym predpisom vyššej právnej sily.
- Ministra zastupuje štátny tajomník, pričom obidvaja sú považovaní za politických funkcionárov.
- Zaujímavosťou je, že na každom ministerstve môže pôsobiť aj štátny tajomník pre verejnú správu, ktorý je považovaný za odborného funkcionára (ak nie je tento post na určitom ministerstve vytvorený, jeho agendu vykonáva „riadny“ štátny tajomník).

- **iné ústredné orgány štátnej správy zriadené zákonom (napr. Štatistický úrad, Národný daňový a colný úrad).**
  - Na čele týchto orgánov je vedúci menovaný predsedom vlády, kontrolu ich činnosti vykonáva minister, ktorému je Úrad zverený;
- **iné ústredné orgány štátnej správy zriadené nariadením vlády**
  - (napr. Úrad pre vzdelávanie);
- **- autonómne orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou zriadované zákonom.**
  - Sú nezávislé od vlády, ale svoju pôsobnosť vykonávajú v úzkej súčinnosti s ňou (napr. Protimonopolný úrad, Antidiskriminačný úrad);
- **- nezávislé regulačné orgány, ktoré plnia úlohy patriace do pôsobnosti výkonnej moci.**
  - Riadi ich vedúci, ktorého menuje predseda vlády, alebo na jeho návrh prezident (napr. Národný úrad pre média a spravodajstvo).

- **Na miestnej úrovni pôsobia miestne vládne úrady (miestne orgány štátnej správy).**
  - **Sú nimi župné vládne úrady na čele s vládnym splnomocnencom, ktorého menuje vláda,**
  - **a okresné úrady na čele s vedúcim, ktorého menuje minister vnútra na návrh vládneho splnomocnenca.**

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

Ďakujem za pozornosť

PhDr. Matúš Vyrostko, PhD.
matus.vyrostko@fvp.slu.cz